

Rosa

Çeviri Behçet Necatigil

Knut Hamsun

Nobel Edebiyat Ödülü

Roman

ROSA

Knut Hamsun

Dünya Roman - Öykü

TİMAŞ YAYINLARI | 4832

Dünya Edebiyatı Dizisi | 65

EDİTÖR

Ayşe Tuba Ayman

KAPAK TASARIMI

Barış Şehri

İÇ TASARIMI

Nur Kayaalp

1. BASKI

Ocak 2020, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-3206-8

9 786050 832068

TİMAŞ YAYINLARI

Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No:5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr

timas@timas.com.tr

   timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık

Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT

Sistem Matbaacılık

Yılanlı Ayazma Sok. No:8

Davutpaşa-Topkapı / İstanbul

Telefon: (0212) 482 11 01

Matbaa Sertifika No: 16086

YAYIN HAKLARI

© Knut Hamsun, *Rosa* orijinal adıyla Gyldendal Norsk Forlag AS tarafından yayımlanan bu kitabın Türkiye'deki tüm yayın hakları Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. Tanıtım amacıyla yapılacak alıntılar dışında hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

KNUT HAMSun

1890'dan başlayarak dünyanın sayılı romancıları arasına girecek ve Knut Hamsun adını alacak olan Knud Pedersen, Norveç'in kuzeyinde Lom kasabasında doğdu (04 Ağustos 1859). On sekizinde, bir şiir ve hatta bir de küçük bir aşk romanı yazdı, *Esrarengiz Adam* başlıklı. Bu roman, gezginlik yıllarında tanıştığı bir kitapçı tarafından bastırıldı da. Bir yıl sonra daha büyük, epik bir eser kaleme aldı. İbsen'i okumuştı, onun etki ve büyüü altında bulunuyordu. *Bir Karşılaşma* adındaki bu kitabı da, Bodö'de bir kitapçı yayımladı. İmzasını Knut Pedersen Hamsund diye atmıştı.

Tasarılar, planlarla doluydu kafası ve yirmisinde bile değildi henüz. Norveç'ten Amerika'ya uzanan maceralı hayat hikâyesinde birçok zorlukla karşılaştı Hamsun, ama yaşadıklarından ilham almayı, bunları birer edebiyat şaheserine dönüştürmeyi ustalıkla başardı aynı zamanda. Otuzu aşkın eseri arasında *Açlık*, *Pan*, *Victoria*, *Sonbahar Yıldızları Altında*, *Hüzünlü Havalarda*, *Son Mutluluk*, *Rosa*, *Benoni*, *Dünya Nimeti* en önce hatırlanan romanlarıdır. 1920 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmıştır.

BEHÇET NECATİGİL

Behçet Necatigil, 16 Nisan 1916'da İstanbul'da doğdu. Kabataş Lisesi edebiyat bölümünden birincilikle mezun oldu. Ardından öğrenimine Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde devam etti. Yüksek öğrenimini 1940'ta tamamladı, 1972'ye kadar öğretmenlik yaptı. İlk şiir kitabı *Kapalı Çarşı* 1945'te yayımlandı. Yine aynı yıl, İstanbul Üniversitesi Alman Filolojisi bölümünde eğitim almaya başladı. Türk edebiyatının en önemli şairleri arasında yer alan Necatigil, Almancadan yaptığı çevirilerle de önemli çalışmalara imza attı. 13 Aralık 1979 tarihinde, İstanbul'da yaşamını yitirdi.

18** kışında Rönneberg'in balıkçı motorlarından biriyle Aalesund'dan Lofot Adaları'na gittim. Yolculuk ucu ucuna dört hafta sürdü; Skroven'de motordan ayrıldım, yoluma devam için bir fırsat kollamaya başladım. Paskalya'ya doğru, bir alamana kayığı Saltenland'a geçiyordu; bu yol beni tam hedefime ulaştırmazdı, ama yine de ona bindim. Bu yolculuğa bir tanıdık, bir arkadaş yüzünden çıkmıştım, o taraflarda oturuyordu, adı Munken Vendt'ti; birlikte uzun bir gezi yapmayı kararlaştırmıştık. On beş sene oluyor, bir insan ömrünün yarısı.

Güzel bir gündü, çarşamba, 16 Nisan, Sirilund bucağına geldim. Büyük tüccar Mack yaşıyordu orada. Mack'tan başka, o babacan Benoni Hartvigsen'in de yeri orası. Hartvigsen zengindi, herkese yardım ediyordu. Binaları, deniz tekneleri ve işletmeleriyle Sirilund'un yarısı Mack'ındı, yarısı Hartvigsen'in. Alamana kayığındaki adamlar, "Mack veya Hartvigsen... Hangisini isterseniz ona gidin!" demişlerdi bana.

Çiftliğe yukarı yürüdüm, sağa sola bakındım, uğramadan geçip gitmeye karar verdim; yaşlı Mack'ın konağı öylesine büyük ve kibardı çünkü. Mack'a gitmeyip öğleüstü Benoni Hartvigsen'in evine gittim ve kendimi tanıttım. Anlı şanlı bir bey değildim, elimde tüfek, torbamda birkaç basit çamaşır vardı; bu yüzden utana sıkıla, Sirilund konağının hizmetkârlar odasında bir süre barınabilmem için ondan yardım rica ettim.

“Bakarız çaresine!” diye cevap verdi Hartvigsen. “Nereden geliyorsun?”

“Günaydın. Yukarılara, Utvaer’e ve Os’a gideceğim. Adım Parelius; öğrenciyim. Boyadan, resimden anlarım; yapılacak bir işiniz varsa eğer...”

“Şu halde okumuş bir adamsınız.”

“Evet. Kaçak falan değilim. Bu taraflarda bir arkadaşımla buluşacağım. Okul arkadaşımdır, ikimiz de avcıyız. Bir geziye çıkalım dedik.”

“Buyurun, oturun!” dedi Hartvigsen, bir iskemle uzattı.

Başka şeylerin yanı sıra, bir de piyano vardı odada, fakat gidip de hemen el atmaya kalkmadım; ama ne sorduysa bir bir açıkladım Hartvigsen’e, o da bana yiyecek içecek çıkardı. Büyük yakınlık gösterdi; beni Sirilund’a, konağın hizmetkârlar odasına göndereceğine, evinde barındırmak istedi.

“Bende kalabilir, çeşitli işlerde bana yardım edebilirsiniz!” dedi.

“Evli misiniz?” diye sordu, gülümsedi Hartvigsen.

“Hayır. Henüz yirmi iki yaşındayım. O kadar büyüyemedim daha.”

“Sevgiliniz falan da yok galiba?”

“Yok.”

Sonunda şöyle dedi Hartvigsen:

“Çok şey bildiğinize göre evimi, kayıkhanemi, uzun lafın kısası bütün binalarımı süsler, boyar, birkaç resim de yapabilirsiniz bana.”

Gülümsedim, konuşmasındaki tuhaflık biraz şaşırtmıştı beni; demin ona resimden, boyadan anladığımı söylemişim çünkü.

“Evimde öyle çok eşya var ki!” dedi. “Evimin dışında da güvercinlerim uçuşuyor. Gördüklerinizin hepsi benimdir, fakat hiç tablom yok; hayır, hiç yok!”

Bu sözlerle karşılık, elimden gelen her şeyi, istediği her resmi yapacağımı söyledim.

Hartvigsen ambarlara gidip de beni kendi halime bırakınca, içimden bir kuvvet yalnızlıklara çekti beni. Bütün kapılar açıldı önümde: İstedğim yere gidiyor, bir süre sundurmalarda oturuyordum; Tanrı’ya karşı şükran ve minnetle doluydu ruhum; çünkü işte dünyaya açılmış, şimdiye kadar hep iyi insanlarla karşılaşmıştım.

Yortu günlerinden sonra Hartvigsen’in evine, sundurmalarına resimler yapmaya, yaptıklarımı boyamaya başladım. Tüccar Mack’ı, o büyük adamı ilk defa tablolar için gerekli şeyleri almaya, mağazaya gittiğimde gördüm. Genç değildi artık, fakat sert ve kesindi davranışları; sonra baştanbaşa bir kibarlık, bir yücelik vardı halinde. Gömleği pahalı bir pırlanta iğneyle, saat kösteği altınlarla süslüydü. Kaçak falan olmadığını, uzun bir geziye çıkmak niyetinde bir öğrenci olduğumu öğrenince enikonu takdir etti beni.

Tablolar ilerledikçe Hartvigsen yaptıklarımı daha da seviniyor, binaları canlandırdığımı söyleyerek beni övüyordu. Arkadaşım Munken Vendt’e bir mektup yolladım: “Yolu şaşırmış değilim, fakat burada iyi kalpli kimselere rastladım; bırakmıyorlar beni,” diye yazdım.

“Sonbahardan önce gelemem, diye yazın!” dedi Hartvigsen. “Yaz boyunca çok işim düşecek size. Tekneler Lofot Adaları’ndan dönünce onlar da boyansın isterim. Öncelikle de Bergen’e götürdüğüm Funtus çektirisinin boyanmasını!” dedi. Orada bu kadar uzun kalışım göze de batmıyordu zaten; hep bir sürü insan geliyor, hemen gidense pek çıkmıyordu. İki hafta sonra

Sirilund’a bir kopacı gelmişti. Büyük küçük herkese yığınla kopa yaptığı halde kalkıp gitmiyor, Sirilund’da kalıyordu. İşte ancak küçük küçük engelleri eğip bükerek kopa yapmaktı bütün bildiği. Hayvan ve kuş seslerini taklitte yamandı fakat. Ağzına minik bir alet gizliyor, třlerin kendinden çıktığını sezdirmeden, küçük kuşlarla dolu bir orman gibi şakiyordu. Tuhaf bir adamdı doğrusu; avludan geçtikçe Mack bile durup onu dinliyordu. Sonunda Mack, ona değirmende bir iř buldu; Kopacı da hep el altında, Sirilund’un bir özelliği olarak Sirilund’da kaldı.

Hartvigsen'in evine yerleşmemden epey sonra bir gün mağaza yolunda Mack'ı tanımadığım bir hanımla gördüm. Mavi tilki bir kürk vardı hanımın üzerinde. Fakat sarınmamıştı kürke, önü açıktı, soğuklar geçmişti çünkü. Çoktandır genç, kibar hanım gördüğüm yoktu. Selam verip temiz yüzüne bakınca, "Tanrı bağışlasın!" dedim içimden. Yirmisini bir hayli geçmişe benziyordu, uzun boyluydu, saçları kumraldı, dudakları kahverengi. Bir kız kardeş gibi baktı bana, alnında masum bir ifade.

Yürürken onu düşündüm; sonradan bu karşılaşmayı kendisine anlatınca, "Rosa'dır," dedi hemen Hartvigsen. "Güzel miydi?"

"Evet."

"Rosa'dır. Demek gelmiş yine."

Merak etmiş görünmek istemedim. "Evet, güzeldi," dedim sadece. "Buralıya benzemiyordu."

Hartvigsen cevap verdi: "Yok, buralı değildir. Komşu köyden. Mack'ı ziyarete gelmiştir."

Hartvigsen'in evindeki yaşlı hizmetçi, Rosa hakkında bana sonradan bazı başka şeyler daha söyledi: Komşu köyün rahibinin kızıymış, evlenmiş, kısa sürmüş evliliği, şimdi yalnızmış, kocası güneye gitmiş, bir zamanlar Hartvigsen'le nişanlıymışlar, tam düğüne gelmiş sıra, birden başkasıyla evlenivermiş. Pek tuhaf olmuş bu.

Hartvigsen'in birkaç gündür daha iyi giyindiğini, her haliyle kibar görünmek istediğini fark etmiştim. "Rosa gelmiş diye duydum," dedi bir ara hizmetçiye.

Beraber Sirilund'a gittik, aslında ikimizin de yapacağı işi yoktu orda. Hartvigsen, "Mağazadan alınacak bir şeyiniz yok mu?" demişti.

"Hayır. Şey... biraz küçük çivi, raptiye."

Aradığımız kişi mağazada yoktu. Çivileri almıştım ki Hartvigsen yeniden, "Raptiyeler resimler için mi lazım?" diye sordu.

"Evet, çerçeveler için."

"Çerçevelere belki başka şeyler de lazımdır. Acele etmeyin, düşünün!"

Onun bunu sırf biraz daha oylanmak için söylediğini anlamıştım.

Birkaç şey daha geldi aklıma, istedim; Hartvigsen bekliyor, arada bir kapıya bakıyordu. Derken bıraktı beni, yazıhaneye gitti. Bütün bu mallara ortaktı, üstelik çok da zengin. Bu yüzden kapıyı vurmadan girdi yazıhaneye, elbette bunu yapsa yapsa o yapardı.

Ben tezgâh başında bekleyedurayım, aradığımız çıkageldi. Hartvigsen'in geldiğini görmüştü ve onunla konuşmak istiyordu anlaşılan. Mağazadan içeri girerken dikkatle baktı bana; yanaklarımın yandığını hissettim. Hemen tezgâhın arkasına geçti, duvardaki raflarda bir şeyler aramaya başladı. Uzun boylu, endamlı, alımlıydı, eşyalara değen elleri narin. Genç bir anne gibiydi her haliyle.

"Hartvigsen yazıhaneden çıksa!" diye düşündüm. Çok geçmeden de çıktı. Rosa'ya selam verdi. "Günaydın!" dedi Rosa da ona. Vaktiyle nişanlı olmalarına rağmen, aralarında öyle fazla gerginlik görülüyordu; hayır, Rosa pek sakın uzattı elini, kızarıp

bozarmadı öyle, Hartvigsen’le karşılaşmış olmaktan sıkılmışa falan da benzemiyordu.

“Buralarda mısınız?” dedi Hartvigsen.

“Evet!” cevabını Verdi Rosa.

Raflara döndü, bir şeyler aramaya devam etti Rosa. Bir sessizlik oldu. Derken Hartvigsen’e bakmadan, “Eşyalarınızı kendim için karıştırmıyorum,” dedi Rosa. “Ev için.”

“O da ne demek?”

“Hani eski günlerdeki gibi, tezgâhın arkasına geçtim de... Fakat çalmam bir şey.”

“Alay ediyorsunuz!” dedi Hartvigsen, gücenmiş. Hartvigsen’in yerinde ben olsaydım daha fazla duramazdım, diye düşündüm. Hartvigsen duruyordu. Anlaşılan, ruhunda bir şeyler oluyordu ki kendini toplayıp gidemiyordu. Ne diye tezgâhın gerisine geçmiyor, ona aradığı şeyleri hemen bulup çıkarmak teklifinde bulunmuyordu? Bu malların hepsi onun değil miydi? Tezgâhın önünde, benimle birlikte, bir müşteri gibi duruyordu. Ah ah, tezgâhtarlar, Steen ile Martin, o varken ancak fısıltıyla konuşabiliyorlardı. Öyle zengindi Hartvigsen, üstelik de efendileri.

“Yabancı bir öğrenciyle beraberiz,” dedi Hartvigsen, Rosa’ya. “Gelse de bize biraz piyano çalsa, diyor sizin için. Öyle ya, piyanom var nasıl olsa; durup duruyor.”

“Yabancıların önünde çalamam,” dedi Rosa, başını salladı.

Bir süre bekledi Hartvigsen, sonra, “Yok, hayır, öylesine sordum sadece,” dedi, bana döndü: “Eh, bitti mi işiniz?”

“Evet,”

“Sahiden çalamam,” dedi Rosa, birdenbire. “Ama isterseniz... salona çıkalım!”

Üçümüz yukarı, Mack'ın odasına çıktık. Yeni, kıymetli bir piyano vardı orada. Ve Rosa piyano çaldı. Nobranca davranmıştı ya, bunu tamir etmek istiyordu, elinden geleni yaptı. Çalmasını bitirince, "İşte bütün bildiğim," dedi.

Hartvigsen uzun zaman oturdu, gitmek istemiyordu. Mack girdi içeri, pek sevinmişti, iltifatlar etti, yakınlık gösterdi; pasta, içki çıkardı bize. Bana salonu gezdirdi; tabloları, pek hoş gravürleri gösterdi. Biz dolaşaduralım, Hartvigsen ile Rosa oturmuş, konuşuyorlardı; benim henüz bilmediğim çeşitli şeylerdi konuştukları. Bir çocuktan, Martha adında küçük bir kızdan bahsediyorlardı, Tezgâhtar Steen'in kızı. Rosa razı olursa, Hartvigsen kızı yanına almak istiyordu.

"Hayır, olmaz!" cevabını verdi Rosa.

"İyi düşün!" dedi Mack birdenbire Rosa'ya.

Rosa ağlamaya başladı. "Nedir sizin benden istediğiniz?" dedi.

Hartvigsen üzülmüştü, Rosa'yı inandırmaya çalıştı:

"Çocuğa reverans yapmasını öğrettiniz. Başka niyetle söylemedim. Onu öyle güzel terbiye ettiniz ki ben de yanıma alayım dedim. Ağlamayın bunun için!"

"Peki, alın çocuğu; sevap işlemiş olursunuz. Fakat ben gelemem size!" dedi Rosa sesini yükselterek.

Uzun uzun düşündü Hartvigsen. "Siz olmazsanız, alamam çocuğu!" dedi.

"Tabii!" dedi Mack da.

Rosa, olmaz anlamında elini salladı, çıktı gitti salondan.

Lofot Adaları'na gidenler, tekneler, kayıklar peş peşe yerlerine dönmeye başladılar. Koydan doğru seslenmeler, şarkılar duyuluyordu; güneş parlıyordu, bahar gelmişti. Hartvigsen gün boyu derin düşüncelere dalmış, ortalarda dolaşıyordu. Fakat taşıtlar gelince balıktan göz açamaz oldu, feraha çıktı; Rosa'yı görmüyordum.

Fener bekçisini tanımakla acayip bir adam tanımış oldum. Schöning'di adı; eskiden gemi kaptanıymış. Bir ikindiüstü rastladım ona; kayalıklarda geziniyor, kumsaldaki kuşlara bakıyordum. Bir taşa oturmuştu, hiçbir şey yapmıyordu. Ben yaklaşırken gözlerini ayırmadı benden; bir yabancıydım çünkü. Ben de ona baktım.

“Nereye böyle?” diye sordu.

“Kuşlara bakıyorum,” diye cevap verdim. “Yasak mı?”

Karşılık vermedi, geçip gittim.

Dönüp geldiğimde hâlâ aynı taşın üzerinde oturuyordu.

“Yuvalarını yaparlarken kuşları tedirgin etmek doğru değil!” dedi.

“Ne diye dolaşıyorsunuz buralarda?”

Ben de ona sordum:

“Siz ne diye oturuyorsunuz burada?”

“Hoo, delikanlı!” dedi, avucunu yukarı kaldırdı. “Niye mi oturuyorum? Oturmuş, ömrüme ayak uyduruyorum. Yaa, budur benim yaptığım.”

Gülümsemiş olacağım ki solgun, sırtıkan, o da gülümsedi, devam etti:

“Bugün dedim ki kendime: Bak işte, kendi hayatının komedi-sinde bir rol oynamaya başlıyorsun. Pekâlâ, diye cevap verdim kendime. Sonra da geldim, buraya oturdum.”

Acayip bir adamdı böyle; fener bekçisini tanımıyordum; benimle dalga geçiyor, diye düşündüm.

“Benoni Hartvigsen’in yanında kalan genç siz misiniz?” diye sordu.

“Evet.”

“Ona benden selam götürmeyin!”

“Dargın mısınız?”

“Evet. Ayaklarımızın altındaki şu muazzam servet onundu eskiden. Siz şu anda bir milyon tutarında gümüşe basmaktasınız; onundu bu. Sonra hepsini sattı bir hiç oldu çıktı.”

“Hartvigsen zengin değil mi?”

“Değil. Düzgünce elbiseler satın alacak olsa, artan parasıyla ancak bulgur pişirebilir kendine.”

“Bu hazineyi bulan, fakat çok az bir paraya almak da istemeyen, siz olmuşsunuz, doğru mu?” diye sordum.

“Hazineyi ne yapayım ben?” diye karşılık verdi fener bekçisi. “İki kızımı güzelce evlendirdim; oğlum Einar ölmek üzere. Karımla

bana gelince; şimdiye kadar yediğimizden fazlasını yiyemeyiz. Herhalde çok aptalım, sizce?”

“Yoo, hayır! Aklımın erdiğiinden daha akıllısınız şüphesiz!”

“Çok doğru!” dedi fener bekçisi. “Şu da var: Hayata bir kadınmiş gibi davranmak lazım. Hayata karşı kibar olmak, onun kendiliğinden gelmesini beklemek gerekmez mi? Alçakgönüllü olmalı, hiçbir hazineye dokunmamalıyız! ”

Koydan içeri posta vapuru giriyordu; birçok kimsenin iskelede toplandığını gördüm; Sirilund’a, ambarlara bayraklar da asılmıştı. Gemide bir Alman müzik topluluğu bir parça çalıyor, pirinç borular güneşte parlıyordu. Mack’ı, Mack’ın evindeki kâhya kadını, Hartvigsen’i, Rosa’yı iskelede gördüm. Fakat ne onlar kimseye el sallıyor ne de vapurdan el sallayan oluyordu.

“Bu bayraklar niçin çekilmiş?” diye sordum bekçiye.

“Sizin için, benim için... Ne bileyim?” diye karşıladi, kayıtsız. Fakat gözlerinin, burun deliklerinin ışıldayan borulara ve müziğe doğru açıldığını gördüm. Ben giderken o kendi âlemine dalmış, oturuyordu. Sorularımdan, hatta benden bıkmıştı besbelli. Tanrım, hayata ne kadar da yenik düşmüş, diye düşündüm. İki kez arkama döndüm: Gri mintanı içinde kuruyakalmış; başında, bütün kenarları sarkık, delik deşik bir şapka, hiç kıpırdamadan öylece oturuyordu.

Aşağıya, ambarlardan yana yürüdüm; vapurdan Mack’ın kızı Edvarda’nın çıkacağını öğrendim. Finlandiyalı bir baronla evliymiş, kışın dul kalmış, iki çocuğu varmış.

Şimdi Rosa, mendilini sallamaya başlamıştı; gemiden de bir hanım ona el sallıyordu. Mack el mel sallamadı, fakat endişe

ediyordu, sandaldaki adamlara seslendi: “Barones ile çocuklar, dikkat edin de kaza falan olmadan çıksınlar karaya!”

Durmuş, bakarken şuna şaşıyordum: Rosa, Hartvigsen’le nişanlanmış, fakat bir başkasıyla evlenivermişti. Boylu poslu, güçlü kuvvetli bir adamdı Hartvigsen; anlayışlı, babacan bir ifade vardı yüzünde; hem de zengindi, dara düşmüşlerin yardımına koşuyordu; karakterine hiçbir bahane bulunamazdı. Böyleydi de Rosa nesini beğenmemiştii? Şakakları ağarmaya başlamıştı biraz; fakat öyle gürdü ki saçları... Güldükçe iri, sarı dişleri görünüyordu, hepsi sapasağlam! Rosa, herhalde başkalarının bilmediği bir gizli nedenle istememişti onu.

Barones, iki küçük kızıyla karaya çıktı. Uzun boylu, fidan gibiydi; yüzünde kalın bir tül vardı. Selamlaşırken tülünü kaldırmadı, öpmedi babasını; ikisinde de bir sevinç belirtisi görülüyordu. Fakat Rosa ile konuşmaya başlayınca canlandı Barones; sesinde güzel bir kadife yumuşaklığı vardı.

Sandala vapurdan yabancı bir bey de binmişti. Karaya çıktığında aşırı sarhoştı, gözleri dünyayı görmüyordu adeta. Mack da Hartvigsen de ona selam verdiler. Adam ne başını eğdi ne de elini kasketine götürdü. Duydum ki bir İngilizmiş, Sir Hugh Trevelyan’mış adı. Her yıl gelir, komşu köydeki dereye somon balığı avlarmış. Büyük bir para karşılığı, Hartvigsen gümüş kayalıkları bu beye satmış. Adam, eşyalarını taşıyacak birini buldu, iskeleden ayrıldı. Yabancı olduğum, saygısızca sokulmuş olmak istemediğim için epey uzaktaydım ben; fakat az sonra Mack ve yanındakiler, çiftliğe yukarı yürürlerken kafilenin sonuna ben de katıldım. Hartvigsen evinden tarafa sapıyordu ki Barones durdurdu onu, birkaç saniye konuştu onunla. Bu vesileyle eldivenini çıkardı, bana da uzattı elini: Dokunuşu bir tuhaf, yumuşak, ince uzun bir eldi bu.

Akşam geç vakit, Barones'in iki küçük kızı, aşağıda kumsal-
daydılar. Ellerini dizlerine dayamışlar, kumlarda bir şeyi seyre
dalmışlardı. Sağlıklı, canlı çocuklardı, ama miyoptu ikisi de,
yerdeki şeyleri eğilmeden göremiyorlardı. Ölü bir denizyıldızıydı
seyrettikleri. Daha önce hiç görmedikleri bu acayip hayvan
üzerine onlara bir şeyler anlattım. Onlarla kayalıklara gittim,
Çeşitli kuşların adlarını söyledim, kumsaldaki yosunları ve algleri
gösterdim onlara; hepsi de yeni şeylerdi onlar için.

Ressamlığım sona ermişti, ama Hartvigsen bırakmadı. “Sen varken ev şenleniyor!” diyordu. Tablo tam zevkince olmuştu: Ev, sundurma, güvercinlik, hepsi vardı resimde. “Fakat bu bir yaz manzarası ise, yeşil bir fon yapmalısın tabloya!” diyordu Hartvigsen. “Mor dumanlar içinde ta dağlara uzanmalı köyün ormanları.” Sonunda havanın soğuk rengini, hatta binaların rengini değiştirmem gerekti. “Şimdi de çektiriyi resimleyin!” diyor Hartvigsen.

Bir sandala binip çektiriye gidiyorum. Aydınlık bir gün; kayıklar, tekneler hepsi orada; tayfalar balıkları yıkayıp yıkayıp kayalardaki kurutma yerlerine seriyorlar diziler halinde. Yabancı İngiliz, Sir Hugh Trevelyan kıyıda duruyor, oltasına yaslanmış, yıkama işini seyrediyor. Bana onun geçen yıl, iki gün yine böyle dikilip durduğunu anlatıyorlar. Bakışları insan kalabalığı içinde belli bir kimseye çevrili değil; yıkanan balıklardan başkasını gördüğü yok; ara sıra herkesin gözü önünde yol heybesinden bir şişe çıkarıyor, büyük birkaç yudum alıyor, sonra yine balıklara dikeyiyor gözlerini.

Sandalımda oturuyor, elimde kurşunkalem, orada yükünü boşaltmakta olan çektirinin, beş çift kürekli mavnaların resmini yapıyorum. Hoş bir çalışma; yaptıklarım iyi de olduğu için kendimi mutlu hissediyorum. Sabahleyin mağazaya uğramış, oradan pek içten duygularla ayrılmıştım; ferahlığı uzun zaman sürdü

bunun. Rosa bu olayı hemen unutmuştur, fakat ben hafızama yerleştirdim: Kapıyı açmış, girmesi için açık tutmuştum. Rosa yüzüme bakmış, teşekkür etmişti; hepsi buydu işte.

Hepsi buydu işte. Kaç yıl oluyor, yarı insan ömrü.

Derin ve çil çil uzanıyor koy; üstünde en ufak bir kıpırtı yok. Fakat çektitriden, fazla tuzlanmış iki balık atıldı mı, mavnalar biraz daha denize giriyor, bu yüzden suda zarif halkalar genişliyordu. Bu ince çizgilerin resmini yapabilseydim; sonra uçan denizkuşlarının suya düşürdükleri gölgelerin resmini yapabilseydim! Bir soluk bırakışın yarattığı gölgeler gibiydi bunlar; kadifeye hohlamak gibi. Koyun ta içerlerinde bir karabatak yükseliyor, suya değercesine bütün adaları geçip açık denize çıkıyor. Sanki titrek bir R bırakıyor geride. Uzun, katı boynu çelikten adeta, mermiye benziyor. Kuşun kaybolduğu yerde, işte bir yunus balığı yuvarlanıyor suyun üstünde; kaim kadifede takla atar gibi. Güzel bütün bunlar.

Barones'in çocukları kumsalda durmuş, bana sesleniyorlar. Karaya kürek çekiyor, onları alıyorum. Beni görmemişler, fakat uzakta, koyda olduğumu birisinden duymuşlardı. Onlara ismimi söylemiştim, işte isimle çağırılmışlardı beni. Miyop gözleriyle, yaptığım resme baktılar. Büyüğü, "Şehir resmi yapmasını biliyorum ben!" dedi; beş yaşındaki küçüğün, alışık olmadığı sandal sallantısından uykusu geldi; sandalın başucuna ceketimi serdim, üstüne yatırdım çocuğu; gözlerine baka baka ninni söyledim ona, uyudu. Benim de küçük bir kız kardeşim vardı bir zamanlar.

Sonra küçük abla ile ben, sohbete koyulduk. Arada İsveççe bir kelime söylüyor, isterse hep İsveççe konuşuyor, ama bunun dışında annesinin dilini kullanıyordu. Bana annesinin kendisine her Paskalya'da sabahları güneşi sarı ipek bir tül gerisinden seyrettirdiğini anlattı. İsa'nın dirilişine sevinerek güler, oynar,

dans edermiş güneş. “Acaba güneş burada da öyle oynar, dans eder mi?” diye sordu.

Küçük, uyuyordu.

Epey sonra, sandalimde çocuklar, küreklere asılıyor, karaya dönüyorum. Yolda abla, uyuyan kardeşini uyandırıyor, “Kalk artık, Tonna!” diyor. Derken uyanıyor Tonna, bir süre daha yatıyor, nerede olduğunu kestiremiyor; haline gülen ablasına huysuzlanıyor biraz; surat asıyor, ama hemen peşinden dimdik kalkıveriyor ayağa; tutmak zorunda kalıyorum. Ceketimi alıyorum. Barones kumsalda, bize sesleniyor; Tonna’cık, Alina’cık sandal sefasından memnun, annelerine sevinçlerini anlatıyorlar. Fakat uyuduğu söylensin istemiyor Tonna.

Rosa da kıyıda; az sonra Hartvigsen geliyor, balıkların serildiği kayalara gitmek istiyor. Daracık yerde epey kalabalık olduk şimdi. Çocuklara denizyıldızını, kuşları anlattığım için Barones teşekkür ediyor bana; sonra Hartvigsen’e dönüyor, artık hep onunla konuşuyor; Rosa durmuş, dinliyor. Derken bana karşı nezaketinden, yaptığım resmi görmek istiyor. Resme bakarken ben onun yalnızca Barones’le Hartvigsen’in konuşmasına kulak vermekte olduğunu anlıyorum.

“Burada çok değişiklik olmuş!” diyordu Barones. “Ben vaktiyle size âşıktım, Hartvigsen!” diyordu. “Otuzumu geçeli hanidir... bir sürü kızım var!” diyordu...

Beyaz bir elbise giymişti, daha da uzun boylu duruyordu, fidan gibiydi bu elbiseyle. Ayaklarının duruşunu değiştirmeden gövdesini sağa sola döndürüyor. Yüzü güzel değil; ufak, karanlık bir yüz; üst dudacağının üzerinde bir karartı var sonra; fakat zarıftı başı. Şapkasını çıkardı.

“Bir sürü kızınız mı var?” Gülüyor Hartvigsen. “Topu topu iki tane!”

“İki pek çok,” diyor Barones.

Hartvigsen yavaş adamdır, babacandır, tekrarlıyor: “Topu topu iki tane... Bugüne kadar. Ha ha! Böyle kalmaz; çoğalır bakarsınız!”

Barones gülüyor:

“Benden çok şey bekliyorsunuz; bu ne iltifat!” Rosa’nın kaşları çatılıyor ve ben bir şey sormuş olmak için soruyorum:

“Resmi renkli yapmasam daha iyi galiba. Boyamayı beceremiyorum. Böyle mi bırakayım dersiniz?”

Rosa, dalgın, “Evet, bakın, ben de aynı fikirdeyim!” cevabını veriyor; yine Barones’in söylediklerini dinliyor.

Barones’in sözlerinden ben işte bunları yazdım buraya. Ah, ama o ufak tefek, hoş birçok şey daha söyledi. Ben belki onun günahına giriyor, bağlantılarından koparıp alıyorum bu sözleri. Acizdi, çaresizdi Barones; acele bir şey söyleyip de söylediği yakışık almadı mı, şaşkın, ürkek, gülümsüyordu. Ne durumu iyiydi ne de kendisi; bedbaht biriydi işte! Öyle esnekti ki vücudu; kıvrılıp bükülüyor, ellerini katlıyor, başında kenetliyor, o zaman kolları bir kapıya benziyor, o zaman Barones bu kapıda durmuş da dışarıda biriyle konuşuyormuş gibi oluyordu. Çok hoştu bu.